

ARBITRATION INSTITUTE
OF THE STOCKHOLM CHAMBER OF COMMERCE

Стокгольм сказав: «Газ!» Україна знає, що робити?

Про Стокгольмський арбітраж та «вузлики на пам'ять», які можуть стати у пригоді

Юлія ЦИРФА

44

Аналізуючи рішення Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма від 8 червня 2010 року у справі НАК «Нафтогаз України» – «РосУкрЕнерго», доводиться усувати прогалини у своїх теоретичних знаннях про роботу міжнародного комерційного арбітражу як такого.

Розібратися у самій процедурі її розгляду (як і розгляду схожих справ загалом) ми намагалися самотужки, поставивши низку запитань юристу першого відділу Секретаріату Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма (ТПС) Наталії ПЕТРИК.

– Пані Наталю, нині тема комерційного арбітражу та міжнародного арбітражу зокрема дуже актуальна, вона часто фігурує в пресі. Згадується і Стокгольм (особливо в Україні), але правової інформації бракує. Тому затребуваною стає докладна інформація не тільки про сучасні тенденції у міжнародному арбітражі, а й правові аспекти, особливості його діяльності.

– Хотілося б одразу уточнити, що під арбітражем у всьому світі розуміють позасудову процедуру вирішення спорів на основі угоди сторін. Комерційний арбітраж має низку особливостей і багато в чому схожий на судовий розгляд. Найвідомішими відмінними рисами цієї процедури в багатьох країнах є виборність арбітрів, конфіденційність, розгляд в одній інстанції, причому рішення не може бути оскаржене по суті. Надається можливість вибору мови й місця арбітражу сторонами у міжнародних спорах. Звичайно, наявність спільних рис процедури, незалежно від місця проведення арбітражу, робить його дуже зручним і ефективним методом.

Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма на сьогодні є єдиним шведським інституційним

арбітражним судом, що розглядає як національні, так і виключно міжнародні справи. Під час прийняття рішень ми є цілковито незалежним від Торгової палати органом.

Загалом я виокремила б три домінуючі нині на міжнародній арені тенденції.

Перша – значне поширення арбітражу в міжнародному торговельному обороті. 2006 року

Добірка журналу **Віче**

Тимчасову слідчу комісію (ТСК) Верховної Ради України щодо рішення Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма, розслідування фактів корупційної діяльності ЗАТ «РосУкрЕнерго» і причетності до цього посадових осіб органів державної влади та арешту екс-голови Державної митної служби України А. В. Макаренка створено згідно з Постановою Верховної Ради України № 2381-VI від 1 липня 2010 року.

Основними завданнями ТСК визначено:

1) розслідування діяльності ЗАТ «РосУкрЕнерго» та причетності посадових осіб органів державної влади до постачання природного газу в Україну, розподілу і продажу його кінцевим споживачам, дослідження стану розрахунків українських споживачів із ЗАТ «РосУкрЕнерго» за спожитий газ, обґрунтованості тарифів на зберігання газу ЗАТ «РосУкрЕнерго» у газосховищах України та можливих порушень монопольного законодавства України у сфері газопостачання;

2) розслідування правомірності порушення кримінальної справи проти екс-голови Державної митної служби України А. В. Макаренка та застосування до нього запобіжного заходу взяття під варту;

3) надання українському суспільству неупередженої інформації щодо рішення Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма.

Опісля заслуховування звіту ТСК 24 вересня 2010 року Верховна Рада подовжила її повноваження строком на два місяці, вирішивши заслухати остаточний звіт про її роботу в листопаді 2010 року.

До складу комісії входять 11 народних депутатів України. Голова – Роман Зварич, заступник голови – Анатолій Кінах.

англійський університет *Queen Mary* провів опитування 103 міжнародних корпорацій. 73 відсотки з них вважають арбітраж найкращим методом вирішення спорів, а 9 із 10 корпорацій намагаються уникнути розв'язання міжнародних спорів у національних судах. Статистика Стокгольмського інституту підтверджує цю тенденцію. За останні 10 років кількість справ в інституті зростає приблизно на 70–75 відсотків.

Друга тенденція, яка виступає рушієм розвитку арбітражу, – це створення й удосконалення міжнародних стандартів процедури. Прикладом може бути Керівництво Міжнародної асоціації адвокатів щодо конфлікту інтересів у міжнародному арбітражі 2004 року. На міжнародному рівні тема конфлікту інтересів в арбітражі до появи цього документа не мала стандартних прикладів. Згаданий документ містить списки ситуацій, які є або можуть стати підставою для дискваліфікації арбітра, а також тих із них, які не дають таких підстав. Це так звані червоний, жовтогогарячий і зелений переліки. Документ наразі досить широко використовується сторонами та арбітражними інститутами.

Не менш широко застосовують і правила Міжнародної асоціації адвокатів (*IBA*) із подання доказів до міжнародного комерційного арбітражу. Його положення можуть застосовуватися за угодою сторін і регулювати такі процедури, як вилучення доказів, подання експертних висновків і опитування свідків, допустимість і оцінка доказів. Тут потрібно згадати і документи Комісії ООН із права міжнародної торгівлі (*ЮНСІТРАЛ*). Зрозуміло, знадобиться час, перш ніж міжнародні принципи ввійдуть до національних правових систем. Однак сам факт існування уніфікованого підходу, виробленого й узгодженого експертами з різних країн під егідою авторитетних міжнародних організацій, винятково важливий для розвитку арбітражу.

Третя тенденція стосується підвищення ефективності самої процедури, появи в арбітражі процесуальних прийомів, яких не використовували в минулому. Зокрема, це і процес вилучення доказів, запозичений із системи загального права, і можливість вимагати в деяких юрисдикціях забезпечувальних заходів щодо формування складу арбітражу, і використання технічних нововведень (наприклад, телефонних конференцій замість попередніх консультацій або опитування свідків за допомогою відеоконференцій).

– Чому під час вирішення комерційних суперечок між сторонами-нерезидентами Швеції вибір часто припадає на Стокгольм?

– Стокгольм традиційно вважався нейтральним та, крім того, географічно зручним місцем для розгляду справ. Поштовхом у визначенні Швеції як міжнародної арбітражної юрисдикції стала угода від 12 січня 1977 року між ТПП СРСР та Американською арбітражною асоціацією про факультативне арбітражне застереження для використання в договорах у радянсько-американській торгівлі. За цією угодою Стокгольм обирали місцем розгляду спорів, що виникали під час виконання контрактів між радянськими та американськими сторонами, а Торгова палата була органом, який призначав арбітрів.

У 1990-ті роки, після розпаду СРСР, до 65 відсотків справ, розглянутих у ТПС, припадали на частку сторін – представниць колишнього СРСР. Протягом останнього десятиліття в першій п'ятірці за кількістю спорів у ТПС місця традиційно «утримують» російські, китайські, німецькі та американські сторони. 2009 року було зареєстровано рекордну кількість справ за всю історію інституту, із яких близько п'яти відсотків припало на суперечки з українськими фігурантами. Найчастіше предметом розгляду стають спори, що виникають під час виконання договорів поставки, потім ідуть послуги, інвестиції і т. ін.

Сьогодні, обираючи той чи той комерційний арбітражний суд, сторони керуються комплексом чинників, але в основі всього, звичайно, лежить його репутація. Робота інституції ґрунтується на принципах прозорості, професіоналізму, незалежності та неупередженості арбітрів, яких призначає арбітраж, а також збалансованості процедури стосовно всіх учасників арбітражного процесу.

– Часто через помилки, допущені під час складання арбітражних угод або нерозуміння їхнього сенсу сторони зазнають додаткових витрат. Як уникнути їх і скоротити неминучі?

– Помилки, наприклад, у застереженнях нерідко призводять до виникнення юрисдикційних проблем і затягування розгляду, якщо доводиться проводити слухання у юрисдикції.

Стандартне арбітражне застереження ТПС, окрім установлення волі сторін на передавання спору до арбітражу, містить ще кілька компонентів. По-перше,

вказівку на інституційний регламент. Це означає, що сторони обрала інституційний арбітраж, тобто процес адмініструватиметься постійно діючим комерційним судом. У такому виді розгляду ще одним договірним джерелом норм буде регламент – документ, що встановлює правила ведення процесу. Не всі звертають увагу на те, що регламенти нерідко визначають основи роботи самої арбітражної інституції. Саме тому, вписуючи в арбітражне застереження, наприклад, розгляд спорів у ТПС, некоректно вимагати від нього, щоб застосовувався регламент Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті у Парижі. Це зовсім різні арбітражні центри.

Можливий і такий текст застереження: «Суперечки й розбіжності у зв'язку з даним договором розглядатимуться в м. Стокгольмі в порядку арбітражу». Воно вказує на те, що сторони погодилися проводити арбітраж без залучення арбітражного центру, тобто *ad-hoc*, або разовий арбітраж. У цій процедурі порушення розгляду, формування трибуналу, питання відводів та інші моменти безпосередньо регулюватимуться законом місця проведення арбітражу. З цим застереженням не слід звертатися до ТПС, втрачаючи час і реєстраційний внесок у розмірі 1500 євро.

Окрім того, в багатьох неінституційних арбітражах за угодою сторін застосовується Регламент Комісії ООН із права міжнародної торгівлі (*ЮНСІТРАЛ*). Тому застереження на зразок «Суперечки з цього договору будуть остаточно вирішуватися в Арбітражному інституті Торгової палати м. Стокгольма за Регламентом *ЮНСІТРАЛ*...» некоректне, бо змішує різні види процедури – арбітраж, що адмініструється, і арбітраж *ad-hoc*. На жаль, наразі ми спостерігаємо цілу хвилю суперечок із такими застереженнями з країн СНД: мабуть, їхній текст внесли до якоїсь бази стандартних документів.

Аналізуючи такі неминучі витрати, як гонорари арбітрам та арбітражній інституції, слід підкреслити, що, маючи правильний стратегічний підхід, компанії можуть визначити економічний формат процесу.

Якщо для вирішення спору ви повинні обрати якийсь із закордонних центрів, потрібно мати на увазі, що деякі іноземні інститути застосовують поряд із стандартним арбітражним регламентом правила прискореної арбітражної процедури. За прискореною процедурою ТПС, на відміну від стандартного ре-

гламенту, справу завжди розглядає одноосібний арбітр: немає слухань, короткі терміни подачі заяв і лише три місяці на винесення рішення з моменту передачі справи трибуналу. І водночас нижчі гонорари. Правила підходять для договорів із невеликою вартістю, простими правовідносинами в основі.

Якщо таких правил у комерційному суді немає, то важливо визначити оптимальну кількість арбітрів. У позовах із невеликою сумою і простими правовідносинами в основі значно зменшуються витрати призначення одного арбітра, якщо сторони заздальгідь не домовилися про інше.

Нарешті, варто звернути увагу на принципи визначення витратів в арбітражній інституції. У лідируючих центрах витрати встановлюють або за принципом «відсоток від суми спору», або на основі погодинної ставки арбітра. Останній принцип незручний, оскільки не дає можливості заздальгідь оцінити розмір витрат.

– А чи впливають на витрати такі компоненти, як мова й місце арбітражу?

– Питання не таке просте, як може видатися. Тут треба розібратися

насамперед у значенні цих процесуальних параметрів.

Мова арбітражу визначається для подання документів і проведення слухань. Арбітраж може проводитися будь-якою мовою, погодженою сторонами. Якщо питання не узгоджено, мову встановлює склад арбітражу. Сьогодні у провадженні ми маємо справи англійською, шведською, російською та німецькою мовами. А проведення процесу двома мовами передбачає для сторін великі витрати на переклад документів. Не кажучи вже про те, які наслідки можуть бути, якщо в арбітражному рішенні двома мовами будуть розбіжності. Тому такий формат процесу незручний і дорогий.

Місце арбітражу. Що це означає? Превалюючий у міжнародній практиці підхід полягає в тому, що місце є юридичною фікцією, яка прив'язує арбітраж до національного арбітражного закону. Місце арбітражу визначає право, що застосовується до арбітражного застереження. Юридичне місце не треба змішувати з географією слухань. Слухання чи інші консультації зі складом у багатьох країнах, а також за Типовим законом ЮНСІТРАЛ

можуть проводитися на території, відмінній від місця арбітражу. На практиці у нас досить часто місцем арбітражу визначають Стокгольм, а зустрічі й слухання проводяться по всьому світу. Це питання в ТПС віднесено на розгляд арбітрів і сторін, які під час підготовчої зустрічі домовляються про місце слухань.

Скажімо, чи можна розгляд проводити за Регламентом Стокгольмського інституту, але юридичним місцем арбітражу визначити Київ? З точки зору шведського права можна. ТПС проводить розгляд справ, установивши місце арбітражу в Женеві, Лондоні, Парижі. Але варто пам'ятати, що, визначаючи юридичне місце арбітражу, ви також визначаєте суд або інший орган, що має право сприяти арбітражному розгляду, і суд, компетентний розглядати позови про скасування рішення. Крім того, не в кожній країні місцевим законом дозволено проводити арбітражі за «іноземним» регламентом. І не кожен «іноземний» регламент відповідатиме законодавству місця арбітражу, тобто можуть виникнути колізії між обумовленою процедурою і місцевим законом. Тому «ру-

46

Ігор ПОБІРЧЕНКО, Голова Міжнародного арбітражного суду і Морської арбітражної комісії при ТПП України:

Гонорари арбітрів у Арбітражному інституті Торгової палати м. Стокгольма

Ціна спору (євро)	Гонорар головуючого складу/одноособового арбітра (євро)	
	Мінімум	Максимум
до 25 000	2 500	5 500
від 25 001 до 50 000	2 500 + 2% від суми понад 25 000	5 500 + 14% від суми понад 25 000
від 50 001 до 100 000	3 000 + 2% від суми понад 50 000	9 000 + 4% від суми понад 50 000
від 100 001 до 500 000	4 000 + 1% від суми понад 100 000	11 000 + 5% від суми понад 100 000
від 500 001 до 1 000 000	8 000 + 0,8% від суми понад 500 000	31 000 + 2,4% від суми понад 500 000
від 1 000 001 до 2 000 000	12 000 + 0,5% від суми понад 1 000 000	43 000 + 2,5% від суми понад 1 000 000
від 2 000 001 до 5 000 000	17 000 + 0,2% від суми понад 2 000 000	68 000 + 0,8% від суми понад 2 000 000
від 5 000 001 до 10 000 000	23 000 + 0,1% від суми понад 5 000 000	92 000 + 0,68% від суми понад 5 000 000
від 10 000 001 до 50 000 000	28 000 + 0,03% від суми понад 10 000 000	126 000 + 0,15% від суми понад 10 000 000
від 50 000 001 до 75 000 000	40 000 + 0,02% від суми понад 50 000 000	186 000 + 0,16% від суми понад 50 000 000
від 75 000 001 до 100 000 000	45 000 + 0,012% від суми понад 75 000 000	226 000 + 0,02% від суми понад 75 000 000
Від 100 000 001	Визначається правлінням	Визначається правлінням

У № 13 журналу «Віче» за липень 2010 року наведено таблиці з даними розмірів арбітражного збору за майновими справами в Міжнародному комерційному арбітражному суді при ТПП України і адміністративного збору в Арбітражному інституті Торгової палати міста Стокгольма.

Однак наведені в публікації розміри адміністративного збору не охоплюють витрат на гонорари арбітрів. Пропонуємо увазі читачів таблицю з даними про гонорари арбітрів, установлені Арбітражним регламентом Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма, який набрав чинності 1 січня 2010 року.

Гонорар кожного із арбітрів при колегіальному розгляді справи становить 60% від розміру гонорару, який виплачується голові складу арбітражу.

Наведений у № 13 журналу «Віче» арбітражний збір у МКАСІ при ТПП України охоплює як гонорари арбітрів, так і адміністративні витрати.

хати» місце арбітражу з юрисдикції, в якій перебуває арбітражний інститут, із метою економії або в інших цілях не завжди виявляється доцільним.

– Як нині можна підвищити ефективність процесу розгляду спорів?

– Сторони дедалі частіше вдаються до авансованих процесуальних прийомів, за допомогою яких можна підвищити ефективність арбітражного процесу.

По-перше, за наявності взаємозалежних спорів із декількох договорів між тими самими сторонами вони можуть домовитися про їхній розгляд у рамках одного процесу, що, до речі, дуже економічно вигідно. Ми знаємо, що кодекси судової процедури багатьох країн містять положення, які дозволяють об'єднувати однорідні справи між одними й тими само особами в єдине провадження (наприклад, ст. 116 КАС України. – Ред.). В арбітражі це є можливим за наявності згоди сторін.

Інше питання, чи можна об'єднати позови, якщо такої згоди немає. Ні національні закони, ні міжнародні типові документи не містять жодних положень щодо

такої процедури. На практиці ми стикалися з необхідністю об'єднання позовів ще до внесення до Регламенту ТПС статті про консолідацію справ. Наприклад, в одній зі справ сторони оформили свої відносини у двох договорах, один із яких, по суті, був продовженням іншого, містив численні посилання на попередній договір, та водночас нібито не був його частиною. Провадження розпочали на підставі першого договору, а зустрічний позов пред'явлено на підставі другого. Проти зустрічного позову було висунуто юрисдикційне заперечення. Розгляд вимоги в паралельних провадженнях підвищував ризик винесення суперечливих рішень і був би дуже дорогим.

З точки зору доцільності та логіки такі позови, звісно, мають розглядати в рамках одного процесу. На ці спори спрямована стаття про злиття позовів у Регламенті ТПС 2010 року. Умовами консолідації за статтею 11 Регламенту є наявність одних і тих само сторін, тісно взаємопов'язаних контрактів, однакових арбітражних застережень. За дотримання цих передумов ТПС може об'єднати позови з кількох договорів навіть у разі наявності заперечень однієї зі

сторін після консультацій з усіма учасниками процесу. При злитті справ сторони значно виграють в арбітражних витратах, а також, як правило, термінах. Особливо важливо те, що усувається ризик винесення суперечливих рішень різними складами арбітражу. На мій погляд, статтю про консолідацію наразі використовують частіше: за час, що минув із літа 2008 року, об'єднали більш як десять позовів.

– Пані Наталю, наскільки часто сторони вимагають вживання забезпечувальних заходів у міжнародному арбітражі?

– Ще 4–5 років тому вимоги щодо забезпечувальних заходів у розглядах за Регламентом ТПС з'являлися не частіше, ніж двічі на рік. Протягом 2008–2009 років їх заявили вже в десяти справах.

Можливість вимагати забезпечувальних заходів в арбітражі сама собою не є нововведенням. Міжнародний підхід було встановлено ст. 26 Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ 1976 року, що передбачає три основні принципи:

- арбітри мають право розглядати питання і вживати забезпечувальних заходів;
- висновки арбітрів можуть оформлятися як у вигляді постанов, так і у вигляді проміжних рішень;
- звернення сторони до судового органу з проханням про забезпечувальні заходи не повинне розглядатися як несумісне з угодою про арбітраж або як відмова від цієї угоди.

Аналогічні положення містилися також у статтях 9 і 17 Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний торговий арбітраж 1985 року.

Наведені принципи в певному обсязі прийнято десятками країн, зокрема Україною і Швецією. Однак примусове виконання арбітражних забезпечувальних заходів залишається проблематичним не тільки в країнах із молодими традиціями арбітражу, а й у таких розвинених юрисдикціях, як Швеція.

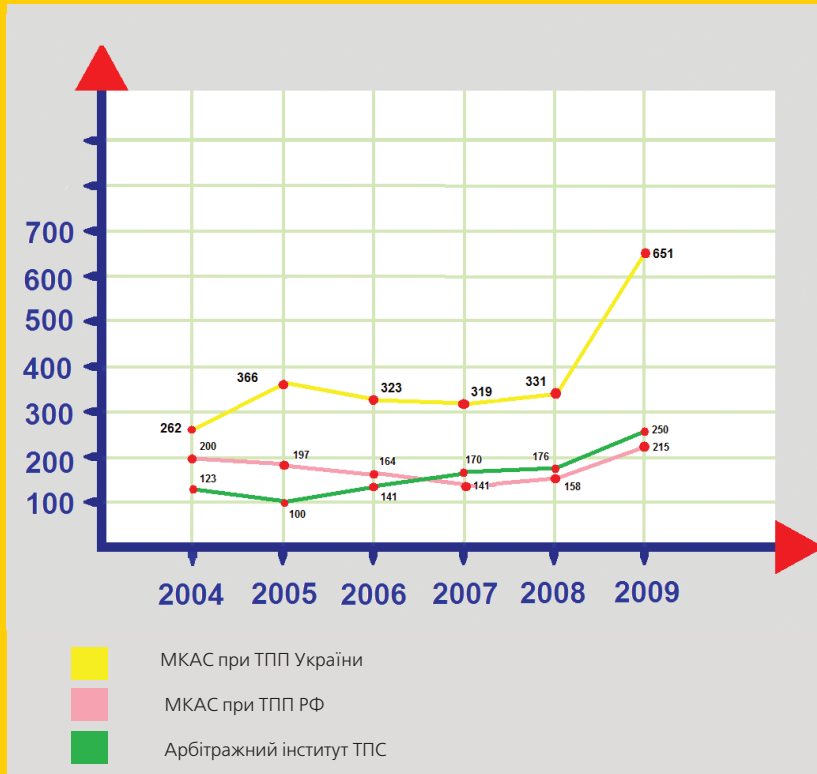
– Якими альтернативами сьогодні може скористатися сторона у Швеції?

– По-перше, сторона може подати позов про забезпечувальні заходи до державного суду за місцем розташування головного офісу або активів супротивної сторони (положення про забезпечувальні заходи містяться у главі 15 шведського Кодексу судової процедури). Такий позов є можливим як під час розгляду, так і до його початку, за умови, що арбітражний процес буде порушено протягом 30 днів із моменту винесення відповідної ухвали суду. Позов, безперечно, буде підпорядковано правилам шведської судової процедури. Серед її специфічних рис, наприклад, така:

«У нас витрати на арбітраж значно менші і тому затребуваність більша»

Кількість справ, розглянутих міжнародними арбітражними судами у 2004–2009 роках

забезпечувальних заходів не можна вживати щодо декларативних вимог.

Згадана альтернатива, однак, не застосовується щодо міжнародних арбітражів, які розглядаються в ТПС і не мають прив'язки до Швеції за національністю сторін чи їхніх активів.

По-друге, сторона може подати позов про забезпечувальні заходи безпосередньо складу арбітражу. Тому недоліком цього механізму якраз і є неможливість його застосування до формування складу. Основна проблема, проте, полягає у відсутності схеми виконання наказів арбітрів. Заборона на відчуження активів або здійснення інших дій, як й інші постанови процесуального характеру, не підлягають примусовому виконанню у Швеції. Користь від постанови арбітрів про забезпечувальні заходи в такій ситуації обмежується переважно моральним тиском на сторону і можливими негативними висновками арбітрів під час вирішення спору по суті.

Зазначені проблеми є характерними для багатьох юрисдикцій. Як свідчить історія, їх розв'язання багато в чому залежить від наявності міжнародного стандарту, який з часом запозичують національні законодавства. Стандартом забезпечувальних заходів можна вважати прийняті в 2006 році поправки до Типового закону ЮНСІТРАЛ. До закону було внесено нову главу IV A, в якій докладно окреслено поняття забезпечувальних заходів та їхні види, умови застосування, порядок розгляду клопотань складами і, що

дуже важливо, принцип визнання й примусового виконання державними судами приписів арбітражних трибуналів. Інакше кажучи, державам пропонується забезпечити виконання рішень арбітрів про забезпечувальні заходи в якості уніфікованого міжнародного підходу.

– І в який спосіб здійснюється процедура визнання і, в разі необхідності, примусового виконання сторонами рішень Стокгольмського арбітражу?

– Якщо сторони не мають причин домагатися скасування арбітражного рішення в суді або інших перешкод для добровільного виконання, то здебільшого вони все-таки виконують арбітражне рішення без примусу з боку держави. У цьому і полягають правовий бік (адже арбітражна угода має на увазі зобов'язання сторін підкоритися рішенню арбітрів) і моральний аспект: програш не звільняє сторону від зобов'язань поводитися сумлінно й гідно.

На жаль, ми не оперуємо точними даними про кількість відмов. Примусове виконання рішень ТПС переважно здійснюється в іноземних юрисдикціях, і сторони рідко ставлять нас до відома про те, що відбувається з рішенням на пост-арбітражній стадії.

Як конкретно здійснюється виконання іноземних арбітражних рішень в Україні і яка практика українських судів – це питання до українських фахівців. У будь-якому разі в усіх країнах-учасницях Нью-Йоркської конвенції мають бути

Вісник **Віче**
журналу

Під забезпечувальним заходом арбітражного суду, відповідно до ст. 17 Типового закону ЮНСІТРАЛ, розуміють будь-який тимчасовий захід – незалежно від того, винесено його у формі арбітражного рішення чи якійсь іншій формі, – за допомогою якого в будь-який момент, що передувє винесенню рішення, яке остаточно врегулює спір, арбітражний суд розпоряджається про те, щоб та чи інша сторона:

a) підтримувала або відновила статус-кво до вирішення спору;

b) вжила заходів із метою попередження нинішнього або неминучого збитку чи шкоди самому арбітражу або утримувалася від застосування заходів, які можуть завдати такої шкоди;

c) надала кошти для збереження активів, за рахунок яких може бути виконане наступне арбітражне рішення; або

d) зберігала докази, які можуть стосуватися справи і мати істотне значення для врегулювання спору.

правові механізми, що забезпечують визнання і примусове виконання іноземних арбітражних рішень. Такі механізми можуть відрізнятися в деталях, але підстави для відмови у визнанні й виконанні мають бути однакові й відповідати вимогам конвенції.

А тим часом

ТСК одностайна

19 листопада 2010 року Верховна Рада України заслухала звіт Тимчасової слідчої комісії парламенту щодо рішення Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма у справі НАК «Нафтогаз України» – «РосУкрЕнерго».

За словами голови ТСК Романа Зварича, «комісія не зуміла виконати свій обов'язок перед Верховною Радою», адже не отримала доступу до необхідних для вивчення справи матеріалів, засекречених Службою безпеки України. Однак усе-таки дійшла певних висновків. У діях Газпрому комісія вбачає елементи шантажу, оскільки той вимагав, щоб усі згадки в процесуальних документах НАК «Нафтогаз України» про вище керівництво Газпрому або Російської Федерації були вилучені. Оскільки йшлося про певні усні домовленості, то у Стокгольмі вони могли бути використані для того, щоб довести певною стороною недобросовісну поведінку з боку іншої сторони. «Як

мінімум, на основі тих документів, які ми на сьогодні маємо в нашому розпорядженні, можемо встановити недобросовісну поведінку з боку російського Газпрому, – наголосив Р. Зварич. Тим паче що в шостому поданні до Стокгольмського арбітражу відбулася зміна в позиції НАК «Нафтогаз України» стосовно законності договорів, які були укладені з Газпромом і стали предметом спору в Стокгольмі.

Анатолій Кінах як заступник голови ТСК додав, що ці питання «є, безумовно, невід'ємною складовою енергетичної безпеки України і впливають на розвиток нашої економіки та її ефективність». «І ми просили б увесь парламент разом з урядом і Президентом об'єднати зусилля щодо захисту наших інтересів у цих стратегічних питаннях», – зауважив він.

Навряд чи депутати дослухалися до такого заклику, відхиливши пропозиції щодо передачі матеріалів справи до Генеральної прокуратури України й навіть їх публікації у газеті «Голос України».

Ю. Ц.

Роман ЗВАРИЧ, голова Тимчасової слідчої комісії (ТСК) Верховної Ради України щодо рішення Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма, народний депутат України, фракція «НУ-НС»:

– У рішенні Стокгольмського арбітражу з цієї справи чітко прописано, що НАК має віддати той самий газ, я підкреслюю, той самий газ, який був предметом трансакцій, що, у свою чергу, стали предметом спору. Ідеться про той же газ. Звичайно, газ не маркується, як, наприклад, мобільний телефон, що має номер і тому подібне, однак він документується. Документується його ввезення, документується його вивезення і документується його використання або ж зберігання. Кожен грам газу задокументовано. Газу, про який ідеться і який НАК мав би віддати «РосУкрЕнерго», вже давно немає, вірніше, він уже перетворився на інші хімічні елементи, які розчинилися в повітрі. Тому, що ми маємо віддати – я так і не розумію. Це по-перше.

По-друге. Поряд із тим, що «РосУкрЕнерго» у нашому суді подавала позов про визнання рішення Стокгольмського трибуналу й про примусове його виконання, я не знаходжу примусу в тексті самого рішення.

Володимир ВЕЧЕРКО, народний депутат України, фракція Партії регіонів:

– Що стосується співробітництва «Нафтогазу» із Газпромом, то тут можна запропонувати кілька варіантів. Серед них і створення спільного підприємства. Якщо створення такого підприємства піде на користь економіці України, то потрібно його створити. Що нам насправді потрібно – так це залучати інвестиції для реконструкції газотранспортної системи.

Проте газовими питаннями мають опікуватися виключно спеціалісти, а не політики, котрі навіть не знають хімічної формули газу.

Ярослав СУХИЙ, народний депутат України, фракція Партії регіонів:

– Я був і залишаюся переконаним прихильником того, що рішення будь-якого суду потрібно не коментувати, а виконувати.

Мені здається, на превеликий жаль, що Українська держава буде змушена шукати якісь шляхи порозуміння з тими, хто

вважає себе постраждалими й на чий захист став Стокгольмський арбітражний суд. Іншого виходу тут немає.

Сьогодні треба шукати варіанти мирової угоди Української держави і приватної фірми «РосУкрЕнерго», де 50 відсотків капіталу й власності належать Росії. Адже якщо ми й надалі нагнітатимемо пристрасті – можемо на зиму отримати новий виток неприємностей. Бо примусове виконання рішення суду може бути розтлумачено як припинення поставок газу на таку ж суму в Україну.

Юрій КАРМАЗІН, народний депутат України, фракція «НУ-НС»:

– До співпраці із самою Російською Федерацією, в тому числі з Газпромом, я ставлюся позитивно. І до створення спільних підприємств – також. Але не на базі останнього майна, яке в нас є.

На тлі повсякчасних розмов про реформування ГТС, заснування нових підприємств і таке інше відбувається знищення української геології (і геолог М. Азаров не може цього не знати!), цілковито знищують продуктивні сили (тобто людей, які працюють сьогодні на видобутку нафти й газу), припинено українську розвідку корисних копалин, усе працює ще за радянськими схемами й картами. А об'єм газу, який видобувають, приміром, у Західній Україні, скорочується й заміщається експортованим із Російської Федерації. А з корупцією боротися ніхто не хоче.

Записала Юлія ЦИРФА.

Газовий скелет вийшов із шафи

24 листопада Верховний Суд України підтвердив рішення Шевченківського районного суду міста Києва й Апеляційного суду, які визнали правочинність вердикту Арбітражного інституту Торгової палати міста Стокгольма від 8 червня 2010 року. Відповідно до нього НАК «Нафтогаз України» зобов'язана повернути компанії «РосУкрЕнерго» (RUE; 50% акцій якого належить Газпрому, 45% – Дмитру Фірташу) вилучені у січні 2009 року **11 мільярдів кубометрів газу та ще сплатити штраф у товарній формі розміром 1,1 мільярда кубометрів газу.**

За словами народного депутата Анатолія Гриценка, Україна має віддати Дмитру Фірташу річний бюджет усіх своїх силових структур, зокрема,

Міністерства оборони і Збройних Сил, Міністерства внутрішніх справ і Внутрішніх військ, Служби безпеки, Прикордонної служби, Національного космічного агентства та інших.

Колегія суддів Верховного Суду відхилила касаційну скаргу відповідача у справі «Нафтогаз України», який водночас підтримав клопотання «РосУкрЕнерго» стосовно проведення засідання в закритому режимі. Нагадаємо, що 17 листопада Верховна Рада провалила опозиційний проект закону про забезпечення енергетичної безпеки України, яким пропонувалося заборонити використовувати бюджетні кошти або кредити міжнародних фінансових організацій для розрахунків із компанією «РосУкрЕнерго» за рішенням Стокгольмського арбітражного суду.

С. Ф.